Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Kunskapsstyrning och -stöd
Linnéa Miklaucich

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-11-11

HSN 2026-0611

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Slutrapport gällande utredning av hur undersköterskornas roll kan utvecklas inom förlossningsvården

Ärendebeskrivning

I Budget 2026 för Region Stockholm (RS 2025-0026) som beslutades den 11 november 2025 fick hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att i samråd med Karolinska Universitetssjukhuset och akutsjukhusnämnden utreda hur undersköterskans roll kan utvecklas inom förlossningsvården. Detta tjänsteutlåtande avser rapportering på uppdraget.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden godkänner redovisningen av uppdraget att utreda hur undersköterskans roll kan utvecklas inom förlossningsvården.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Förlossningsvården i Region Stockholm har under de senaste åren genomgått ekonomiska och organisatoriska förändringar i enlighet med beslutet om Framtidens förlossning i Region Stockholm, RS 2021-0890. En central del av utvecklingsarbetet har varit att stärka barnmorskebemanningen och säkerställa kontinuerligt stöd till den födande kvinnan. År 2021 infördes arbetssättet ”*en barnmorska per födande i aktiv fas*”, vilket innebär att en barnmorska ansvarar för och erbjuder kontinuerligt stöd till enbart en kvinna under den aktiva fasen av förlossningen. Det nya arbetssättet har främst fokuserat på barnmorskans roll, snarare än hur teamet runt den födande kvinnan kan utvecklas för att ge stöd utifrån behov och hur undersköterskans arbetsuppgifter och arbetssätt kan utvecklas för att bidra till detta. Oavsett arbetssätt har

undersköterskan en viktig funktion genom sitt nära samarbete med barnmorskan och ett grundläggande ansvar att tillse den basala omvårdnaden. Sedan juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel i Sverige, vilket tydliggör yrkesrollens ansvar och betydelse.

Under våren 2026 inleddes arbetet med att utreda hur undersköterskans roll kan utvecklas inom förlossningsvården. Utredningen har genomförts i samråd med Karolinska universitetssjukhuset, regionledningskontoret och den regionala samordningsgruppen för förlossningsvården, som har i uppdrag att planera, samordna och följa upp kapacitet och produktion inom länets förlossningsvård. En kartläggning av befintliga arbetsbeskrivningar, arbetssätt och utbildningsinsatser genomfördes. För att samla in verksamhetsnära perspektiv och erfarenheter från olika vårdnära yrkeskategorier arrangerades en workshop med fokus på undersköterskans roll inom förlossningsvården och med deltagare från regionens alla förlossningsverksamheter.

Deltagarna på workshopen identifierade flera utvecklingsförslag inom områden rörande utbildning, tydliggörande av kompetens och kompetensutveckling.

Överväganden

Vid workshopen framkom behov av en mer enhetlig grundutbildning då det upplevs vara stora skillnader i undersköterskornas grundkompetens. Undersköterskeutbildningen ligger inte inom regionens ansvar vilket gör påverkan på mål och utformning i utbildningen svår för regionen. Införandet av den skyddade yrkestiteln för undersköterskor 2023 har medfört högre krav på en likvärdig grundkompetens. Eftersom reformen trädde i kraft 2023 är det i dagsläget för tidigt att bedöma i vilken utsträckning nyexaminerade undersköterskor har en mer enhetlig kompetens jämfört med tidigare.

Vid workshopen lyftes också ett behov av fördjupad kompetens inom förlossningsvård för undersköterskor. Det finns idag inte någon officiell definition av ”specialistutbildning” för undersköterskor. Däremot erbjuds fördjupningsutbildningar inom vissa vårdområden, framför allt inom yrkeshögskolan. Förvaltningen bedömer att behovet av fördjupad kompetens inom förlossningsvård skulle kunna mötas genom fördjupningsmoduler inom omvårdnad förlossning. Genom att kartlägga de områden där behovet av fördjupad kompetens är störst skulle verksamheterna gemensamt kunna utveckla och ansvara för

fördjupningsmoduler. Sådana gemensamma fördjupningsmoduler skulle kunna utgöra en del av en strukturerad och långsiktig kompetensplanering inom förlossningsvården, anpassad till de särskilda krav och förutsättningar som verksamheten ställer.

Ett annat utvecklingsområde som lyftes vid workshopen är behovet av att tydliggöra undersköterskors kompetens samt strukturerad kompetensutveckling. Ett verktyg för detta är Region Stockholms kompetensstege för undersköterskor, som reviderades 2024. Kompetensstegen är utformad för att vara generell och tillämpbar inom samtliga verksamheter där undersköterskor är verksamma. Grundtanken är att varje verksamhet konkretiserar och beskriver vad de olika kompetensnivåerna innebär utifrån den egna verksamhetens förutsättningar och behov. Förvaltningens bedömning är att den regionala samordningsgruppen för förlossningsvård skulle kunna ta fram ett gemensamt innehåll kopplat till den befintliga kompetensstegen för förlossningsvården. En sådan modell skulle kunna beskriva hur de olika stegen ska tolkas och tillämpas inom verksamhetsområdet samt vilka kompetensutvecklingsinsatser som kopplas till respektive nivå, till exempel fördjupningsmoduler enligt ovan.

I samband med införande av kompetensstegen kan behov och kartläggning av kompetens göras inom verksamheten. En sådan kartläggning kan bidra till ökad tydlighet kring kompetenskrav och utvecklingsmöjligheter för medarbetare samt förutsättningar för verksamheternas kompetensförsörjning.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att de identifierade utvecklingsområdena sammantaget kan bidra till att tydliggöra och utveckla undersköterskans roll inom förlossningsvården. Det fortsatta arbetet kan i första hand bygga vidare på befintliga strukturer och verktyg för kompetensutveckling och kompetensförsörjning. Genom att utgå från redan etablerade samarbetsstrukturer och pågående initiativ skapas goda förutsättningar för ett långsiktigt och verksamhetsnära arbete. Resultatet av workshopen har återkopplats till den regionala samordningsgruppen för förlossningsvården och ytterligare återkoppling av förslagen kommer att göras efter den politiska beredningen. Samordningsgruppen kommer att ta ställning till vilka utvecklingsområden och förslag som ska hanteras inom ramen för det fortsatta regionala arbetet. Regionledningskontoret bistår de regionala samordningsgrupperna med metodstöd och kompetens inom kompetensförsörjningsområdet, utifrån behov.

Ekonomiska konsekvenser
Utredningens resultat medför i sig inga ekonomiska konsekvenser. Ett fortsatt regionalt samarbete kring kompetensutveckling förutsätter resurser. Samtidigt bedöms ett gemensamt och samordnat arbetssätt kunna bidra till en mer likvärdig kompetensutveckling, stärkt kompetensförsörjning och ett mer effektivt nyttjande av tillgängliga resurser inom förlossningsvården.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Utredningens resultat medför i sig inga konsekvenser för patientsäkerheten. Ett fortsatt regiongemensamt arbete inom befintliga strukturer bedöms ha potential att bidra till positiva effekter för patientsäkerheten genom att stödja en långsiktig och strukturerad utveckling av kompetens inom förlossningsvården. Detta kan skapa förbättrade förutsättningar för en säker och högkvalitativ vård.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Utredningens resultat medför i sig inga konsekvenser för jämlik och jämställd vård. Ett fortsatt regiongemensamt arbete inom befintliga strukturer för att stärka kompetensen i förlossningsteamet bedöms kunna stärka förutsättningarna för en jämlik och likvärdig vård.

Miljökonsekvenser
Utredningens resultat medför i sig inte några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Utredningens resultat medför i sig inte några administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Göjeryd Ulander
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-11-11